Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [*ATHANASIOS RANTOS*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 30. aprīlī [1]

Lieta C-282/24

Polismyndigheten
pret
Konkurrensverket

(*Högsta förvaltningsdomstolen* (Augstākā administratīvā tiesa, Zviedrija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Publiski līgumi – Direktīva 2014/24/ES – 72. panta 2. punkts – Līgumu izmaiņas to darbības laikā – Grozījums atlīdzības modelī pamatnolīgumā, kura rezultātā nedaudz tiek mainīta līguma vērtība – Grozījums, kura dēļ tiek mainīts šā pamatnolīguma vispārējais raksturs

Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretējams Direktīvas 2014/24/ES [2] 72. panta 2. punkts, kurā pēc būtības ir paredzēta iespēja veikt ierobežotas vērtības izmaiņas publiskā iepirkuma līgumā vai pamatnolīgumā bez nepieciešamības veikt jaunu iepirkuma procedūru, ja vien ar šīm izmaiņām netiek mainīts līguma vai pamatnolīguma vispārējs raksturs.

2. Pamatlieta attiecas uz pamatnolīgumiem, kas noslēgti starp *Polismyndigheten* (policijas iestāde, Zviedrija) un diviem pakalpojumu sniedzējiem, lai nodrošinātu transportlīdzekļu vilkšanas pakalpojumus. Šie pamatnolīgumi, kas novērtēti, pamatojoties uz zemākās cenas kritēriju, sākotnēji tika piešķirti, pamatojoties uz fiksētu cenu par pakalpojumiem, kur velkamais transportlīdzeklis atrodas 10 km rādiusā no vietas, kur tas nogādājams, un papildu cenu par katru kilometru ārpus šī rādiusa. Pēc tam līgumslēdzēja iestāde vienojās ar izraudzītajiem pretendentiem grozīt minēto pamatnolīgumu atlīdzības nosacījumus, nepalielinot līguma kopējo vērtību, palielinot rādiusu, attiecībā uz kuru atlīdzība ir noteikta tikai no 10 līdz 50 km, kā arī cenu līmeni.

3. Šajā ziņā Tiesai tiek lūgts izvērtēt, vai šādi grozījumi nemaina pamatnolīguma vispārējo raksturu Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkta izpratnē un līdz ar to nerodas pienākums uzsākt jaunu iepirkuma procedūru.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV 2014, L 94, 65. lpp.).

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

4. Atbilstoši Direktīvas 2014/24 1., 107. un 109. apsvērumam:

"(1) Publisko līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanai, ko īsteno dalībvalstu iestādes vai ko īsteno to vārdā, ir jāatbilst [LESD] principiem un jo īpaši brīvas preču aprites principam, brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kā arī no tiem izrietošajiem principiem, proti, vienlīdzīgai attieksmei, nediskriminācijai, savstarpējai atzīšanai, proporcionalitātei un pārredzamībai. Tomēr attiecībā uz publiskiem līgumiem, kas pārsniedz konkrētu vērtību, būtu jāizstrādā noteikumi, kas koordinē valstu iepirkuma procedūras, lai nodrošinātu, ka minētie principi tiek īstenoti praksē un ka publiskais iepirkums tiek atvērts konkurencei.

[..]

(107) Ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas attiecīgo judikatūru, ir jāprecizē nosacījumi, pie kuriem gadījumā, ja līguma izpildes laikā tas tiek izmainīts, ir vajadzīga jauna iepirkuma procedūra. Jauna iepirkuma procedūra ir vajadzīga gadījumā, ja sākotnējā līgumā tiek ieviestas būtiskas izmaiņas, jo īpaši pušu savstarpējo tiesību un pienākumu apjomā un saturā, tostarp intelektuālā īpašuma tiesību sadalījumā. Šādas izmaiņas norāda uz pušu nodomu pārskatīt konkrētā līguma būtiskus noteikumus vai nosacījumus. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, ja grozītie nosacījumi būtu ietekmējuši procedūras rezultātu, ja būtu bijuši iekļauti sākotnējā procedūrā.

Līdz noteiktai vērtībai vienmēr vajadzētu būt iespējai – bez nepieciešamības īstenot jaunu iepirkuma procedūru – veikt izmaiņas līgumā, kuru rezultātā nedaudz tiek mainīta līguma vērtība. Tādēļ un lai nodrošinātu juridisko noteiktību, šajā direktīvā būtu jāparedz *de minimis* robežvērtības, kuru nepārsniegšanas gadījumā nav vajadzīga jauna iepirkuma procedūra. Vajadzētu paredzēt iespēju, ka – bez nepieciešamības rīkot jaunu iepirkuma procedūru – var grozīt līgumu virs šīm robežvērtībām tādā apmērā, kas atbilst šajā direktīvā izklāstītajiem attiecīgajiem nosacījumiem.

[..]

(109) Līgumslēdzējas iestādes var saskarties ar ārējiem apstākļiem, ko tās nevarēja paredzēt laikā, kad tika piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, jo īpaši tad, ja līguma izpilde attiecas uz ilgu laikposmu. Šādā gadījumā ir vajadzīga zināma elastība, lai līgumu pielāgotu minētajiem apstākļiem, neīstenojot jaunu iepirkuma procedūru. Neparedzamo apstākļu jēdziens attiecas uz apstākļiem, ko nevarēja paredzēt, neraugoties uz to, ka līgumslēdzēja iestāde ir ar pienācīgu rūpību sagatavojusi sākotnējo iepirkuma procedūru, ņemot vērā tai pieejamos līdzekļus, konkrētā projekta iezīmes un raksturlielumus, labu praksi attiecīgajā jomā un nepieciešamību nodrošināt atbilstīgu saistību starp iepirkuma procedūras sagatavošanā izlietotajiem resursiem un tās prognozējamo vērtību. Tomēr to nevar piemērot gadījumos, kad izmaiņu dēļ mainās visa iepirkuma raksturs, piemēram, ja iepērkamie būvdarbi, piegādes vai pakalpojumi tiek aizstāti ar kaut ko atšķirīgu vai ja būtiski mainīts iepirkuma veids, jo šādā situācijā var pieņemt, ka izmaiņas būtiski ietekmētu iepirkuma rezultātu."

5. Šīs direktīvas 72. pants "Līgumu izmaiņas to darbības laikā" ir izteikts šādā redakcijā:

"1. Līgumus un pamatnolīgumus bez jaunas iepirkuma procedūras saskaņā ar šo direktīvu var grozīt šādos gadījumos:

a) ja izmaiņas – neatkarīgi no to vērtības naudā – ir paredzētas sākotnējos iepirkuma procedūras dokumentos skaidrās, precīzās un nepārprotamās pārskatīšanas klauzulās, kurās var iekļaut cenas pārskatīšanas klauzulas, vai kā iespējas. Šādās klauzulās norāda iespējamo izmaiņu vai iespēju apmēru un raksturu, kā arī nosacījumus, saskaņā ar kuriem tās var izmantot. Klauzulās neparedz izmaiņas vai iespējas, kas mainītu līguma vai pamatnolīguma vispārējo raksturu;

[..]

c) ja ir izpildīti visi šādi nosacījumi:

   i) izmaiņas ir vajadzīgas tādu apstākļu dēļ, ko rūpīga līgumslēdzēja iestāde nevarēja paredzēt;

   ii) izmaiņas nemaina līguma vispārējo raksturu;

   iii) cenas pieaugums nepārsniedz 50 % no sākotnējā līguma vai pamatnolīguma vērtības. Ja tiek veiktas vairākas secīgas izmaiņas, minēto ierobežojumu piemēro katras izmaiņas vērtībai. Šādas secīgas izmaiņas nevar iecerēt, lai apietu šo direktīvu;

[..]

e) ja izmaiņas – neatkarīgi no to vērtības – nav būtiskas 4. punkta nozīmē.

[..]

2. Papildus minētajam un nepārbaudot, vai ir izpildīti 4. punkta a)–d) apakšpunktā minētie nosacījumi, līgumus bez nepieciešamības veikt jaunu iepirkuma procedūru saskaņā ar šo direktīvu var grozīt arī tad, ja izmaiņas vērtība ir mazāka par abām šīm vērtībām, proti:

i) šīs direktīvas 4. pantā minētajām robežvērtībām; un

ii) pakalpojumu un piegādes līgumu gadījumā – tā ir mazāka par 10 % no sākotnējā līguma vērtības, un būvdarbu līgumu gadījumā – mazāka par 15 % no sākotnējā līguma vērtības.

Tomēr izmaiņas nevar mainīt līguma vai pamatnolīguma vispārējo raksturu. Ja tiek veiktas vairākas secīgas izmaiņas, to vērtību nosaka pēc secīgo izmaiņu neto kopējās vērtības.

[..]

4. Līguma vai pamatnolīguma izmaiņas tā darbības laikā uzskata par būtiskām 1. punkta e) apakšpunkta nozīmē, ja to dēļ līguma vai pamatnolīguma raksturs kļūst materiāli atšķirīgs no sākotnēji noslēgtā. Jebkurā gadījumā, neskarot 1. un 2. punktu, izmaiņas uzskata par būtiskām, ja tās atbilst vienam vai vairākiem šādiem nosacījumiem:

a) ar izmaiņām ievieš nosacījumus, kas – ja tie būtu bijuši ietverti sākotnējā iepirkuma procedūrā – būtu ļāvuši piedalīties citiem kandidātiem, nevis sākotnēji atlasītajiem vai arī būtu ļāvuši pieņemt citu piedāvājumu, nevis sākotnēji pieņemto, vai arī būtu iepirkuma procedūrai piesaistījuši papildu dalībniekus;

[..]

5. Jauna iepirkuma procedūra saskaņā ar šo direktīvu ir vajadzīga, lai publiska līguma vai pamatnolīguma noteikumos tā darbības laikā veiktu kādas citas, nevis šā panta 1. un 2. punktā paredzētās izmaiņas."

Zviedrijas tiesības

6. *Lag (2016:1145) om offentlig upphandling* (2016. gada Likums Nr. 1145 par publiskajiem iepirkumiem) 8. pantā, kas ietverts šā likuma 17. nodaļā, noteikts, ka līgumu vai pamatnolīgumu var grozīt, nerīkojot jaunu iepirkuma procedūru, ja izmaiņas tiek veiktas uz minētā likuma 9.–14. pantā paredzēto noteikumu pamata.

7. Šā likuma 9. panta pirmajā daļā ir paredzēts, ka līgumu vai pamatnolīgumu var grozīt, nerīkojot jaunu iepirkuma procedūru, ja netiek mainīts līguma vai pamatnolīguma vispārējais raksturs un līguma vai pamatnolīguma vērtības palielinājums vai samazinājums ir mazāks, no vienas puses, par noteikto robežvērtību un, no otras puses, par 10 % no līguma vai pamatnolīguma vērtības, ja tiek iepirktas preces vai pakalpojumi.

8. 2016. gada Likuma Nr. 1145 par publiskajiem iepirkumiem 14. panta pirmajā daļā noteikts, ka līgumu vai pamatnolīgumu var grozīt, nerīkojot jaunu iepirkuma procedūru, pat ja izmaiņām nav piemērojams šā likuma 9.–13. pants, ar nosacījumu, ka izmaiņas nav būtiskas. Saskaņā ar šā panta otrās daļas 1. apakšpunktu ir precizēts, ka izmaiņas ir uzskatāmas par būtiskām, ja citastarp ar tām tiek ieviesti jauni nosacījumi, kuru rezultātā – ja tie būtu bijuši iekļauti sākotnējā iepirkuma procedūrā – piedāvājumus būtu varējuši iesniegt citi kandidāti, būtu tikuši izvērtēti citi piedāvājumi vai iepirkuma procedūrā būtu piedalījušies papildu piegādātāji.

Pamatlieta, prejudiciālais jautājums un tiesvedība Tiesā

9. Policijas iestāde 2020. gadā izsludināja iepirkumu par transportlīdzekļu vilkšanas pakalpojumiem, saskaņā ar kuru piedāvājumi bija jāizvērtē, pamatojoties uz zemākās piedāvātās cenas kritēriju. Pretendentiem tādējādi bija jānorāda fiksēta cena par pakalpojumiem, kur velkamais transportlīdzeklis atrodas 10 km rādiusā no vietas, kur tas nogādājams, un papildu cena par katru kilometru ārpus šī rādiusa. Cenām bija jāpaliek nemainīgām visu šā līguma darbības laiku.

10. Šā iepirkuma rezultātā 2021. gada sākumā tika noslēgti divi pamatnolīgumi (turpmāk tekstā – "apstrīdētie pamatnolīgumi"), kuru atalgojuma nosacījumi tajā pašā gadā tika grozīti ar nolīgumu, kas noslēgts starp policijas iestādi un abiem pakalpojumu sniedzējiem. Lai līdzsvarotu izmaksu

sadalījumu starp dažādām policijas zonām, nepalielinot šo pamatnolīgumu kopējo līgumisko vērtību, pirmkārt, tika palielināts to pakalpojumu rādiuss, par kuriem bija jāmaksā tikai fiksēta cena, no 10 līdz 50 km, un, otrkārt, tika mainītas fiksētās cenas par kilometru (turpmāk tekstā – "apstrīdētie grozījumi") [3].

11. Pēc *Konkurrensverket* (Zviedrijas konkurences iestāde) lūguma *Förvaltningsrätten i Stockholm* (Administratīvā tiesa Stokholmā, Zviedrija) par apstrīdēto pamatnolīgumu grozījumiem, neuzsākot jaunu iepirkuma procedūru, policijas iestādei uzlika naudas sodu 1 200 000 SEK (aptuveni 120 000 EUR) apmērā [4]. Pēc tam, kad *Kammarrätten i Stockholm* (Administratīvā apelācijas tiesa Stokholmā, Zviedrija) šīs iestādes iesniegtā apelācijas sūdzība tika noraidīta, šī iestāde iesniedza kasācijas sūdzību *Högsta förvaltningsdomstolen* (Augstākā administratīvā tiesa, Zviedrija), kas ir iesniedzējtiesa. Šajā ziņā pēdējai minētajai tiesai būtībā ir šaubas par Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkta interpretāciju, kas konkrētāk attiecas uz jēdzienu "pamatnolīguma vispārējā rakstura izmaiņas" šīs tiesību normas izpratnē.

12. Šajos apstākļos *Högsta förvaltningsdomstolen* (Augstākā administratīvā tiesa, Zviedrija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai tādas izmaiņas atlīdzības modelī pamatnolīgumā, kas sākotnēji noslēgts, līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā vadoties no zemākās piedāvātās cenas, ar kurām tiek mainīts līdzsvars starp fiksēto un mainīgo cenu un cenu līmeņi tiek koriģēti tādā mērā, ka līguma kopējā vērtība netiek ievērojamā apmērā izmainīta, var nozīmēt, ka tās ir uzskatāmas par pamatnolīguma vispārējā rakstura izmaiņām Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkta izpratnē?"

13. Rakstveida apsvērumus iesniedza policijas iestāde, konkurences iestāde, Čehijas un Igaunijas valdības, kā arī Eiropas Komisija.

Juridiskā analīze

14. Ar savu vienīgo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa jautā Tiesai, kā interpretējams Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkts, kurā ir paredzēta iespēja veikt ierobežotas vērtības izmaiņas pamatnolīgumā bez nepieciešamības veikt jaunu iepirkuma procedūru.

[3] Iesniedzējtiesa šajā ziņā precizē, ka attiecībā uz vienu no izraudzītajiem pretendentiem, proti, sabiedrību *Lidköpings Biltjänst Hyr AB*, fiksētā cena par pakalpojumu palielinājās no 0 līdz 4500 Zviedrijas kronu (SEK) (aptuveni 450 EUR) un cena par kilometru tika samazināta no 185 SEK (aptuveni 18,50 EUR) līdz 28 SEK (aptuveni 2,80 EUR) dažiem transporta veidiem, kā arī no 275 SEK (aptuveni 27,50 EUR) līdz SEK 55 SEK (aptuveni 5,50 EUR) citiem transporta veidiem. Šo grozījumu rezultātā ir mazliet samazinājusies kopējā atlīdzība salīdzinājumā ar to, kāda būtu tikusi izmaksāta saskaņā ar sākotnējiem nosacījumiem.

[4] Šī tiesa uzskatīja, ka grozījumi ir "būtiski", jo, ja tie būtu bijuši iekļauti sākotnējā iepirkumā, tie būtu varējuši izraisīt citu pretendentu dalību vai cita piedāvājuma atlasi, un ka šī paša iemesla dēļ šie grozījumi ir mainījuši apstrīdēto pamatnolīgumu vispārējo raksturu.

15. Vispirms jānorāda, ka šīs direktīvas 72. pantā ir noteikts, ka līgumus un pamatnolīgumus bez jaunas iepirkuma procedūras var grozīt sešos šajā tiesību normā [5] definētajos gadījumos, proti, pēc būtības:

– izmaiņas ir paredzētas sākotnējos iepirkuma procedūras dokumentos, ja tās nemaina līguma vispārējo raksturu (1. punkta a) apakšpunkts);

– papildu darbības (būvdarbi, pakalpojumi vai piegādes), kas kļuvušas nepieciešamas, ja tiek ievēroti konkrēti nosacījumi (1. punkta b) apakšpunkts);

– izmaiņas ir vajadzīgas tādu apstākļu dēļ, ko nevarēja paredzēt, un ja cenas pieaugums nepārsniedz 50 % no sākotnējā pamatnolīguma vērtības, ar nosacījumu, ka tās nemaina līguma vispārējo raksturu (1. punkta c) apakšpunkts);

– daži darbuzņēmēja maiņas gadījumi (1. punkta d) apakšpunkts);

– izmaiņas nav būtiskas (1. punkta e) apakšpunkts un 4. punkts, kā arī 107. apsvērums) [6];

– *de minimis* izmaiņas [7], ja vien tās nemaina līguma vai pamatnolīguma vispārējo raksturu (2. punkts).

16. No šiem sešiem gadījumiem pēdējiem diviem minētajiem gadījumiem, šķiet, ir nozīme šajā lietā. Proti, ņemot vērā, ka apstrīdēto izmaiņu vērtība attiecībā uz vienu no diviem apstrīdētajiem pamatnolīgumiem ir mazāka par Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkta pirmās daļas i) un ii) apakšpunktā paredzētajām *de minimis* robežvērtībām [8], iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai šīs izmaiņas nemaina šī pamatnolīguma vispārējo raksturu saskaņā ar šīs tiesību normas otro daļu. Šajā ziņā šī tiesa norāda, ka, lai gan Tiesa ir sniegusi precizējumus par minētās tiesību normas 1. punkta e) apakšpunktā minēto un tās 4. punktā definēto līguma "būtisku izmaiņu" jēdzienu, tā vēl nav lēmusi par jēdzienu līguma "vispārējā rakstura maiņa" (paredzēts šīs pašas tiesību normas 2. punkta otrajā daļā) [9].

[5] Minētajai tiesību normai nav ekvivalentas normas iepriekšējās direktīvās par būvdarbu, piegādes un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu. Pirms Direktīvas 2014/24 stāšanās spēkā Tiesa bija nospriedusi, ka, lai nodrošinātu procedūru pārskatāmību un vienlīdzīgu attieksmi pret pretendentiem, grozījumi, kas veikti publiskā iepirkuma līgumā tā spēkā esamības laikā, ir jauna līguma slēgšanas tiesību piešķiršana tad, ja to noteikumi ir būtiski atšķirīgi no sākotnējā līguma un līdz ar to liecina par pušu vēlēšanos mainīt būtiskus šī līguma noteikumus (skat. spriedumu, 2008. gada 19. jūnijs, *pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, EU:C:2008:351, 34. punkts un tajā minētā judikatūra). Ar šo tiesību normu, kā izriet no tās 1. un 5. punkta formulējuma, ir ieviests *numerus clausus* izņēmumiem no principa, saskaņā ar kuru ir nepieciešama jauna iepirkuma procedūra attiecībā uz publiskā iepirkuma līguma vai pamatnolīguma noteikumu grozījumiem. Skat. it īpaši Bogdanowicz, P., *Article 72 – Modification of Contracts During their Term* ("72. pants – Līgumu izmaiņas to darbības laikā"), Caranta, R., un Sanchez-Graells, A. (red.), *European Public Procurement*, Edward Elgar, Cheltenham, 2021, 779. un 780. lpp.

[6] Precīzāk, Direktīvas 2014/24 72. panta 4. punktā paredzētā jēdziena "būtiskas izmaiņas" definīcija attiecas uz tādām izmaiņām, ar kurām līguma vai pamatnolīguma "raksturs kļūst materiāli atšķirīgs no sākotnēji noslēgtā", un "jebkurā gadījumā" nosacījumiem, "kas – ja tie būtu bijuši ietverti sākotnējā iepirkuma procedūrā – būtu ļāvuši piedalīties citiem kandidātiem, nevis sākotnēji atlasītajiem vai arī būtu ļāvuši pieņemt citu piedāvājumu, nevis sākotnēji pieņemto, vai arī būtu iepirkuma procedūrai piesaistījuši papildu dalībniekus" (a) apakšpunkts). Šīs direktīvas 107. apsvērumā kā piemērs ir izmantota frāze "nosacījumi būtu ietekmējuši procedūras rezultātu, ja būtu bijuši iekļauti sākotnējā procedūrā".

[7] Proti, izmaiņas, kuru vērtība nepārsniedz Direktīvas 2014/24 piemērošanai paredzēto robežvērtību un ir mazāka par 10 % no sākotnējā līguma vērtības attiecībā uz pakalpojumu līgumiem.

[8] Vismaz attiecībā uz pamatnolīgumu, kas noslēgts starp *Lidköpings Biltjänst Hyr* un policijas iestādi, kā vienīgo, attiecībā uz kuru iesniedzējtiesa sniedz šo precizējumu.

[9] Šie paši jēdzieni ir ietverti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV 2014, L 94, 1. lpp.) 43. pantā, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV 2014, L 94, 243. lpp.), 89. pantā, proti, tiesību normās, kuras Tiesa vēl nav interpretējusi.

17. Pēc šīm ievada piezīmēm nākamajos punktos es sniegšu precizējumus par to, kā ir jāinterpretē publiskā līguma "vispārējā rakstura maiņa" Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē, it īpaši ņemot vērā publiskā iepirkuma "būtiskas izmaiņas" šīs tiesību normas 4. punkta izpratnē, pirms iesniedzējtiesai tiek sniegtas norādes par apstrīdēto grozījumu raksturu.

Par jēdzieniem publiskā līguma "vispārējā rakstura maiņa" un "būtiskas izmaiņas" Direktīvas 2014/24 72. panta izpratnē

18. Attiecībā uz jēdzienu "vispārējā rakstura maiņa" un "būtiskas izmaiņas" Direktīvas 2014/24 72. panta izpratnē interpretāciju pamatlietas dalībnieku un personu, kas iestājušās lietā, nostājas atšķiras. Lai gan policijas iestāde, kā arī Čehijas un Igaunijas valdības būtībā apgalvo, ka pamatnolīguma būtiskās izmaiņas ne vienmēr ir tā vispārējā rakstura maiņa, konkurences iestāde un Komisija būtībā apgalvo, ka abi jēdzieni ir līdzvērtīgi [10].

19. Šajā saistībā es izvērtēšu atbilstošo tiesību normu tvērumu saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ņemot vērā ne tikai to tekstu, bet arī kontekstu un mērķus, kādi ir tiesiskajam regulējumam, kurā tās ietilpst, un šajā lietā – šī tiesiskā regulējuma attīstību [11].

20. Pirmkārt, attiecībā uz abu iepriekš minēto jēdzienu *gramatisko interpretāciju* vispirms ir jānorāda, ka atšķirībā no jēdziena "būtiskas izmaiņas", kura definīcija ir ietverta Direktīvas 2014/24 72. panta 4. punktā, jēdziens līguma "vispārējā rakstura maiņa" šajā direktīvā nav definēts, turklāt tās 72. panta formulējums šajā ziņā nav skaidrības paraugs.

21. Ņemot to vērā, vispirms atzīmēšu, ka minētās direktīvas 109. apsvērumā ir sniegti divi piemēri, "kad izmaiņu dēļ mainās visa iepirkuma raksturs", kas ir izteiciens, kurš būtībā atbilst jēdzienam "vispārējā rakstura maiņa". Runa ir, pirmkārt, par gadījumu, ja būvdarbi, piegādes vai pakalpojumi, kas ir līguma priekšmets, tiek aizstāti ar atšķirīgu pasūtījumu, un, otrkārt, par gadījumu, ja līguma veids tiek būtiski mainīts, jo "šādā situācijā var pieņemt, ka izmaiņas būtiski ietekmētu iepirkuma rezultātu", kā tas formulēts šajā apsvērumā. Ņemot vērā, ka pēdējais minētais jēdziens būtībā atbilst šīs pašas direktīvas 72. panta 4. punkta a) apakšpunktā minētajam būtisku izmaiņu gadījumam, tas, manuprāt, nozīmē, ka dažas līguma vispārējā rakstura maiņas ir arī līguma būtiskas izmaiņas [12].

22. Turpinot, Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkts, kā izriet no tā formulējuma, ir piemērojams, "nepārbaudot, vai ir izpildīti [šīs tiesību normas] 4. punkta a)–d) apakšpunktā minētie nosacījumi" (kas attiecas uz būtiskām izmaiņām) [13], un tas ļauj piemērot minēto tiesību normu neatkarīgi no tā, vai visas ar to atļautās izmaiņas ietilpst šīs pašas tiesību normas 1. punktā minētajā jēdzienā "būtiskas izmaiņas".

[10] Konkurences iestāde būtībā uzskata, ka jēdziena "vispārējā rakstura maiņa" piemērošana – tāpat kā tas ir attiecībā uz jēdzienu "būtiskas izmaiņas" – nozīmē, ka ir jāpārbauda, vai tiek ietekmēts sākotnējā līguma rezultāts. Komisija precizē, ka nav nepieciešams izveidot hierarhiju starp Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punktā paredzēto jēdzienu "līguma vai pamatnolīguma vispārējā rakstura maiņa", no vienas puses, un šī panta 4. punktā minēto frāzi "līguma vai pamatnolīguma raksturs kļūst materiāli atšķirīgs no sākotnēji noslēgtā", no otras puses, attiecībā uz jēdzienu "būtiskas izmaiņas".

[11] Skat. spriedumu, 2015. gada 1. jūlijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland* (C-461/13, EU:C:2015:433, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

[12] Skat. šo secinājumu 6. zemsvītras piezīmi.

[13] Tāpat Direktīvas 2014/24 72. panta 4. punktā ir minētas situācijas, kurās "jebkurā gadījumā" izmaiņas tiek uzskatītas par būtiskām, "neskarot" šīs tiesību normas "1. un 2. punktu".

23. Visbeidzot, ņemot vērā abu aplūkoto frāžu ierasto nozīmi ikdienas valodā, man šķiet diezgan acīmredzami, ka līguma "vispārējā rakstura maiņas" jēdziens ietver izmaiņas, kas pārsniedz tikai būtiskas izmaiņas [14].

24. Tādējādi šie apsvērumi man liek secināt, ka no tīri gramatiskā viedokļa līguma "vispārējā rakstura maiņas" jēdziens ir sava veida "apakškategorija", kas ietver visnopietnākos būtisku izmaiņu gadījumus [15], tomēr neizsmeļot visus šajā kategorijā ietilpstošos gadījumus [16].

25. Otrkārt, attiecībā uz Direktīvas 2014/24 72. panta *rašanās vēsturi* un *kontekstu* atgādināšu, ka šīs tiesību norma, kurā ir kodificēta Tiesas agrākā judikatūra pirms šīs direktīvas stāšanās spēkā [17], ir paredzēta, lai identificētu izmaiņas spēkā esošajos līgumos, kas ir atļautas bez jaunas iepirkuma procedūras [18]. Dažas no šīm izmaiņām ir atļautas, ciktāl tās neizraisa līguma vispārējā rakstura maiņu. Tas attiecas uz trim gadījumiem, kas izklāstīti minētās tiesību normas 1. punkta a) un c) apakšpunktā, kā arī 2. punktā paredzētajiem gadījumiem, kas pieļauj šādas izmaiņas, ja pirmajā gadījumā tās ir paredzētas līguma dokumentos, otrajā gadījumā tās ir nepieciešamas neparedzamu apstākļu dēļ un nerada cenu pieaugumu par vairāk nekā 50 % no sākotnējā līguma vai pamatnolīguma vērtības vai trešajā gadījumā ir ievērota *de minimis* maksimālā robežvērtība.

26. Tāpēc šķiet, ka trijos šo secinājumu iepriekšējā punktā minētajos gadījumos šī pati tiesību norma attiecas nevis uz "būtiskām izmaiņām" vispārīgi, bet tikai uz tām, kas izraisa "maiņu" līguma "vispārējā raksturā" [19]. Turklāt, ja abi attiecīgie jēdzieni būtu jāinterpretē identiski, Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punktā paredzētajam *de minimis* izņēmumam tiktu atņemta tā lietderīgā iedarbība [20].

[14] Piemēram, es uzskatu, ka plašākais jēdziens "būtiskas izmaiņas" principā ietver būtiskas izmaiņas līguma cenās, ilgumā vai priekšmetā, savukārt šaurākais līguma "vispārējā rakstura maiņas" jēdziens ietver izmaiņas, kas dziļāk ietekmē pašu līguma būtību (piemēram, pakalpojumu līguma papildināšana ar preču piegādi vai arī pakalpojuma sniegšanas vietas maiņa).

[15] Piemēram, gadījumi, kas kā piemēri ir minēti Direktīvas 2014/24 109. apsvērumā.

[16] Citiem vārdiem sakot, jēdziens "būtiskas izmaiņas" attiecas uz izmaiņām, kas principā var ietekmēt iepirkuma procedūras iznākumu, savukārt jēdziens līguma "vispārējā rakstura maiņa", lai gan tas ir iekļauts pirmajā jēdzienā, attiecas tikai uz izmaiņām, kas līgumu pārveido dziļāk, it īpaši attiecībā uz tā priekšmetu vai veidu (piemēram, būvdarbu iegāde pakalpojumu sniegšanas vietā vai pakalpojumu līgums koncesijas līguma vietā). Šajā ziņā skat. Treumer, S., "Regulation of Contract Changes in the New Public Procurement Directive", no: Lichère, F., Caranta, R., un Treumer, S. (red.), *Modernising Public Procurement: The New Directive*, DJØF Publishing, Kopenhāgena, 2014, 293. lpp. Tādējādi, lai gan visas izmaiņas līguma vispārējā raksturā ir būtiskas izmaiņas, ne visas iespējamās būtiskās izmaiņas savukārt var ietekmēt līguma vispārējo raksturu.

[17] Saskaņā ar Padomes Direktīvu 92/50/EEK (1992. gada 18. jūnijs) par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV 1992, L 209, 1. lpp.), kurā atšķirībā no Direktīvas 2014/24 nebija ietverta īpaša norma par spēkā esošo līgumu grozīšanu, ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*] secinājumos lietā *pressetext Nachrichtenagentur* (C-454/06, EU:C:2008:167, 48. punkts) būtībā norādīja, ka, ņemot vērā Direktīvas 92/50 galveno mērķi (proti, pakalpojumu brīva aprite un tirgu atvēršana godīgai un iespējami lielai konkurencei), iepriekšēja publiskā iepirkuma procedūra nav nepieciešama visiem grozījumiem, pat nenozīmīgiem, kas veikti publiskā iepirkuma pakalpojumu līgumos, un ka tikai tādi *būtiski līguma grozījumi*, kas var tieši deformēt konkurenci attiecīgajā tirgū, kā arī dot priekšroku līgumslēdzējas iestādes jau esošajam pakalpojumu sniedzējam salīdzinājumā ar citiem iespējamiem pakalpojumu sniedzējiem, pamatotu jaunas iepirkuma procedūras veikšanu. Šo kritēriju Tiesa ir apstiprinājusi (spriedums, 2008. gada 19. jūnijs, *pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, EU:C:2008:351, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).

[18] Šī direktīvas 72. panta tekstā, kas izriet no Komisijas sākotnējā priekšlikuma (Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par publisko iepirkumu, COM(2011) 896 final), 1. punktā bija skaidrāk precizēts, ka publiska iepirkuma līguma noteikumu būtiskus grozījumus tā darbības laikā uzskata par jaunu piešķiršanu un rīko jaunu iepirkuma procedūru, izņemot turpmākajos punktos izklāstītos gadījumus. Tādējādi ar šo formulējumu šķita acīmredzami, ka direktīvas priekšlikuma 72. pants kopumā attiecas tikai uz būtiskām izmaiņām.

[19] Šo interpretāciju neatspēko tas, ka Direktīvas 2014/24 107. apsvērumā ir noteikts, ka jauna iepirkuma procedūra ir vajadzīga gadījumā, ja sākotnējā līgumā tiek ieviestas būtiskas izmaiņas. Proti, no šīs frāzes neizriet, ka *visas* būtiskās izmaiņas obligāti paredz sākt jaunu iepirkuma procedūru. Turklāt gadījums, kad "nosacījumi būtu ietekmējuši procedūras rezultātu, ja būtu bijuši iekļauti sākotnējā procedūrā" (proti, "būtiskas izmaiņas" *lato sensu*), šajā apsvērumā ir citēts kā piemērs (kā tas izriet no vārda "jo īpaši" lietojuma).

[20] Proti, kā pamatoti norāda Čehijas valdība, šādā gadījumā, pat ja pamatnolīguma vērtībā ir veiktas nelielas izmaiņas, līgumslēdzējai iestādei būtu jāpārbauda, vai šī izmaiņa neatbilst kādam no Direktīvas 2014/24 72. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, tādējādi atņemot lietderību šīs tiesību normas 2. punktā paredzētajam *de minimis* izņēmumam.

27. No tā izriet, ka šie gadījumi ļauj veikt noteiktas būtiskas izmaiņas bez jaunas iepirkuma procedūras sākšanas, izņemot būtiskākus grozījumus, kas ietvertu līguma vispārējā rakstura maiņu [21].

28. Treškārt un visbeidzot, attiecībā uz Direktīvas 2014/24 72. pantā izvirzītajiem *mērķiem* atgādināšu, kā tas izriet no Tiesas judikatūras, ka šī norma pēc būtības ir paredzēta, lai nodrošinātu procedūru pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem principu ievērošanu, radot šķērsli tam, ka līgumslēdzēja iestāde un izraudzītais pretendents šī līguma noteikumos veic izmaiņas tā, ka šie noteikumi būtiski atšķiras no sākotnējā līguma noteikumiem, ievērojot Savienības publiskā iepirkuma noteikumu vispārīgāko mērķi, kas ir nodrošināt pakalpojumu brīvu apriti un atvērt neizkropļotu konkurenci visās dalībvalstīs [22]. Šajā ziņā man šķiet, ka šo secinājumu 25. punktā minētās situācijas, kurās minētā tiesību norma ļauj veikt noteiktas būtiskas izmaiņas bez jaunas publiskā iepirkuma procedūras sākšanas, ir pamatotas ar to, ka šīs mazāk būtiskās izmaiņas tikai mazākā mērā var ietekmēt procedūru pārskatāmības un vienlīdzīgas attieksmes pret pretendentiem principu ievērošanu [23].

29. No tā izriet, ka, pat ņemot vērā Direktīvas 2014/24 72. pantā izvirzītos mērķus, abi analizētie jēdzieni nevar tikt uzskatīti par līdzvērtīgiem, un it īpaši, ka jēdziens "līguma vispārējā rakstura maiņa", lai gan tas ir iekļauts jēdzienā "būtiskas izmaiņas", attiecas tikai uz vissvarīgākajām būtiskām izmaiņām [24].

[21] Tāpat jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jebkuras atkāpes no normām, kas paredzētas, lai garantētu LESD atzīto tiesību efektivitāti publiskā iepirkuma līgumu jomā, ir interpretējamas šauri un ka personai, kas atsaucas uz šādu atkāpi, ir jāpierāda, ka ārkārtēji apstākļi, kas attaisno atkāpi, patiešām pastāv (skat. tostarp spriedumu, 2008. gada 2. oktobris, Komisija/Itālija, C-157/06, EU:C:2008:530, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

[22] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2023. gada 7. decembris, *Obshtina Razgrad* (C-441/22 un C-443/22, EU:C:2023:970, 61. punkts un tajā minētā judikatūra). Tiesa ir arī precizējusi, ka šajā tiesību normā paredzētā izņēmuma konkrētais mērķis ir ieviest zināmu elastīgumu noteikumu piemērošanā, lai pragmatiski reaģētu uz ārkārtas situāciju kopumu (skat. spriedumus, 2022. gada 3. februāris, *Advania Sverige* un *Kammarkollegiet*, C-461/20, EU:C:2022:72, 37. punkts).

[23] Proti, vispirms Direktīvas 2014/24 72. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajā situācijā tas, ka grozījumi ir paredzēti iepirkuma procedūras dokumentos, neļauj tiem apdraudēt pārredzamības un vienlīdzīgas attieksmes principus. Turpinot, šīs tiesību normas 1. punkta c) apakšpunktā paredzētajā situācijā tieši apstākļu neparedzamība un grozījumu ierobežotā ietekme samazina iespējamo iepriekš minēto principu aizskārumu. Visbeidzot, minētās tiesību normas 2. punktā minētajā situācijā, kas ir mūs interesējošais gadījums, tieši grozījumu *de minimis* raksturs nozīmē, ka minēto principu, kā arī līguma vispārējā līdzsvara pārkāpums nebūtu būtisks (šajā nozīmē skat. de La Rosa, S., *Droit européen de la commande publique*, Bruylant, Brisele, 2021 (2. izd.), 492. lpp.). Šis autors uzskata, ka šis gadījums ir īpaši lietderīgs, lai ietvertu atsevišķu preču sadārdzinājumu vai papildu izmaksu, kas nav pietiekami aprēķinātas līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, pieaugumu. Tādēļ šajos trīs gadījumos šajā pašā tiesību normā ir paredzēts izslēgt visnozīmīgākās izmaiņas, kas ietekmē līguma vispārējo raksturu. Savukārt Savienības likumdevējs uzskatīja, ka šis ierobežojums nav nepieciešams pārējās divās situācijās, kad ir atļautas būtiskas izmaiņas, proti, pirmkārt, Direktīvas 2014/24 72. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētajā gadījumā, kas attiecas uz "subjektīvām" izmaiņām (proti, darbuzņēmēja aizstāšanu noteiktos īpašos apstākļos), kuras acīmredzami neietekmē līguma priekšmetu vai veidu, un, otrkārt, šīs tiesību normas 1. punkta b) apakšpunktā minētajā gadījumā, kas attiecas uz situācijām, kurās, ņemot vērā nepieciešamību veikt papildu darbības, līgumslēdzējai iestādei nav iespējama vai ir neizdevīga darbuzņēmēja nomaiņa un cenu pieaugums nepārsniedz 50 % no sākotnējās līguma vērtības.

[24] Šis nošķirums ir svarīgs arī attiecībā uz pierādīšanas pienākumu. Proti, ja tiek veikta līguma vispārējā rakstura maiņa, var pieņemt, ka tās ir būtiskas izmaiņas Direktīvas 2014/24 72. panta 4. punkta a) apakšpunkta izpratnē (skat. direktīvas 109. apsvērumu), savukārt citu izmaiņu gadījumā ieinteresētajai personai (it īpaši potenciālajam pretendentam, kurš būtu varējis piedalīties iepirkuma procedūrā) ir jāpierāda, ka šīs izmaiņas varēja ietekmēt procedūras iznākumu (šajā nozīmē skat. Bogdanowicz, P., "Article 72 – Modification of Contracts during Their Term", no: Caranta, R., un Sanchez-Graells, A. (red.), *European Public Procurement*, Edward Elgar, Cheltenham, 2021, 795. lpp.). Saskaņā ar autoru (skat. La Rosa, S., *Droit européen de la commande publique*, Bruylant, Brisele, 2021 (2. izd.), 487. lpp.) atsauce uz vispārējo raksturu liek ņemt vērā līguma vispārējo līdzsvaru, nevis *in concreto* izvērtēt par būtisku uzskatāmu noteikuma izmaiņu (šajā nozīmē skat. šo secinājumu 22. zemsvītras piezīmi).

30. Noslēgumā paužu uzskatu, ka Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punktā paredzēto *de minimis* izņēmumu var piemērot tad, ja līgumā veiktās izmaiņas, lai gan tās ir būtiskas, nerada līguma vispārējā rakstura maiņu [25]. Kad tas ir konstatēts, turpmākajos punktos es izvērtēšu apstrīdētos grozījumus, ņemot vērā šo pēdējo minēto jēdzienu.

Par apstrīdēto grozījumu raksturu

31. Iesniedzējtiesa uzskata, ka apstrīdētie grozījumi, kas nebija paredzami, pamatojoties uz sākotnējos iepirkuma procedūras dokumentos ietverto informāciju, ir zemāki par Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkta pirmās daļas i) un ii) apakšpunktā noteikto *de minimis* robežvērtību [26]. Līdz ar to ir jāpārbauda, vai šīs izmaiņas ir "līguma vispārējā rakstura maiņa" šīs tiesību normas izpratnē.

32. Lai gan iesniedzējtiesai ir jāpieņem galīgs lēmums par šo aspektu, izvērtējot pamatlietā konstatētos faktus, Tiesai šajā ziņā ir jāsniedz iesniedzējtiesai noderīgas norādes.

33. Pirmkārt, kā esmu izklāstījis iepriekš [27], apstrīdētie grozījumi neietver līguma vispārējā rakstura maiņu tikai tāpēc vien, ka tie, iespējams, ir kvalificējami kā "būtiskas izmaiņas" [28].

34. Otrkārt, kā norādīts šo secinājumu 21. punktā, no Direktīvas 2014/24 109. apsvēruma izriet, ka jēdziens "līguma vispārējā rakstura maiņa" it īpaši ietver līguma priekšmeta vai veida grozījumus [29].

35. Šajā ziņā man šķiet, ka cenu izmaiņas principā šajā jēdzienā nav iekļautas, jo trijās tiesību normās, kurās tās ir minētas, vai nu ir precizēts, ka izmaiņu monetārajai vērtībai nav nozīmes [30], vai arī tajās pašās ir noteiktas robežvērtības izņēmuma piemērošanai [31]. Tomēr šajā ziņā es tikai konstatēšu, ka, pirmkārt, apstrīdētie grozījumi nav vienkārši grozījumi atlīdzībā par pakalpojumu, kas ir apstrīdēto pamatnolīgumu priekšmets. Tas tādēļ, ka būtiskās izmaiņas fiksētās cenas piemērošanas rādiusā (no 10 līdz 50 km) un šīs fiksētās cenas ievērojamais pieaugums (no 0 līdz 4500 SEK, kas ir aptuveni 450 EUR) ir būtiski mainījis atlīdzības struktūru, būtībā ietverot pāreju

[25] Šajā ziņā skat. Bogdanowicz, P., "Article 72 – Modification of Contracts during Their Term", no: Caranta, R., un Sanchez-Graells, A. (red.), *European Public Procurement*, Edward Elgar, Cheltenham, 2021, 791. lpp., kā arī de La Rosa, S., *Droit européen de la commande publique*, Bruylant, Brisele, 2021 (2. izd.), 486.–488. lpp. Pēdējais minētais autors kā piemēru min jaunu pakalpojumu pievienošanu, tīkla paplašināšanu vai koncesiju cenu sistēmas grozīšanu.

[26] Skat. šo secinājumu 7. zemsvītras piezīmi.

[27] Skat. it īpaši šo secinājumu 30. punktu un 14. zemsvītras piezīmi.

[28] Turklāt norādīšu, ka policijas iestādes ieskatā šajā gadījumā nebija izpildīti nosacījumi, lai konstatētu būtisku izmaiņu esamību. Proti, tās ieskatā, ņemot vērā, ka no Direktīvas 2014/24 72. panta 4. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētajām situācijām principā ir nozīme tikai a) apakšpunktā minētajai situācijai, ir pamats apšaubīt, ka viens no trim šajā tiesību normā uzskaitītajiem gadījumiem atbilst situācijai šajā lietā. Proti, pirmais gadījums attiecas uz nosacījumiem, kas būtu ļāvuši pielaist citus kandidātus, un ir saistīts ar slēgtām un sarunu procedūrām; otrais attiecas uz nosacījumiem, kas būtu ļāvuši pieņemt citu, nevis sākotnēji pieņemto piedāvājumu, un tas attiecas tikai uz līguma obligāto nosacījumu vai priekšmeta mainīšanu, un trešais attiecas uz nosacījumiem, kas būtu piesaistījuši vairāk dalībnieku publiskā iepirkuma procedūrā, kas šajā gadījumā ir maz ticams, jo atlīdzības nosacījumi piegādātājam ir bijuši nelabvēlīgi.

[29] Skat. šo secinājumu 16. zemsvītras piezīmi. Saskaņā ar doktrīnu būtisks līguma termiņa grozījums arī varētu būt šāds gadījums, it īpaši tad, ja uz noteiktu laiku noslēgts līgums tiek mainīts uz līgumu, kas noslēgts uz nenoteiktu laiku (šajā nozīmē skat. Bogdanowicz, P., "Article 72 – Modification of Contracts during Their Term", no: Caranta, R., un Sanchez-Graells, A. (red.), *European Public Procurement*, Edward Elgar, Cheltenham, 2021, 784. lpp.), kas tomēr neattiecas uz šo lietu.

[30] Attiecībā uz izmaiņām, kas paredzētas sākotnējos iepirkuma procedūras dokumentos, skat. Direktīvas 2014/24 72. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

[31] Attiecībā uz izmaiņām neparedzamu apstākļu dēļ skat. Direktīvas 2014/24 72. panta 1. punkta c) apakšpunktu un attiecībā uz *de minimis* grozījumiem – tās 72. panta 2. punktu.

uz atalgojuma sistēmu, kas galvenokārt balstīta nevis uz mainīgu cenu, bet gan uz fiksētu cenu. Otrkārt, kā norāda iesniedzējtiesa, attiecībā uz vienu no pakalpojumu sniedzējiem šīs izmaiņas tomēr ir izraisījušas nelielu līguma kopējās vērtības samazinājumu [32].

36. Noslēgumā es uzskatu, ka Direktīvas 2014/24 72. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādas izmaiņas atlīdzības modelī pamatnolīgumā, kas sākotnēji noslēgts, līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā vadoties no zemākās piedāvātās cenas kritērija, ar kurām tiek mainīta fiksētās cenas un mainīgās cenas relatīvā nozīme, vienlaikus koriģējot cenu līmeņus tādā mērā, ka līguma kopējā vērtība tiek mainīta tikai nedaudz, var grozīt pamatnolīguma vispārējo raksturu tikai tad, ja šīs izmaiņas var radīt līguma priekšmeta vai veida izmaiņas neatkarīgi no tā, vai uz šādām izmaiņām attiecas minētās direktīvas 72. panta 1. punkta e) apakšpunktā un 4. punktā paredzētais plašākais jēdziens "būtiskas izmaiņas".

Secinājumi

37. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, iesaku Tiesai uz *Högsta förvaltningsdomstolen* (Augstākā Administratīvā tiesa, Zviedrija) prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK 72. panta 2. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka

tādas izmaiņas atlīdzības modelī pamatnolīgumā, kas sākotnēji noslēgts, līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā vadoties no zemākās piedāvātās cenas kritērija, ar kurām tiek mainīta fiksētās cenas un mainīgās cenas relatīvā nozīme, vienlaikus koriģējot cenu līmeņus tādā mērā, ka līguma kopējā vērtība tiek mainīta tikai nedaudz, var grozīt pamatnolīguma vispārējo raksturu tikai tad, ja šīs izmaiņas var radīt līguma priekšmeta vai veida izmaiņas neatkarīgi no tā, vai uz šādām izmaiņām attiecas minētās direktīvas 72. panta 1. punkta e) apakšpunktā un 4. punktā paredzētais plašākais jēdziens "būtiskas izmaiņas".

[32] Šajā ziņā norādīšu, ka izmaiņas, kas neietekmē procedūras iznākumu vai nemaina līguma ekonomisko līdzsvaru par labu izraudzītajam pretendentam, nav līguma būtiskas izmaiņas Direktīvas 2014/24 72. panta 4. punkta izpratnē (skat. šajā nozīmē arī spriedumu, 2008. gada 19. jūnijs, *pressetext Nachrichtenagentur*, C-454/06, EU:C:2008:351, 37. punkts). Turklāt tika apgalvots, ka, lai gan izmaiņas ir labvēlīgas līgumslēdzējai iestādei, šī situācija nerada konkurences izkropļošanas risku, izņemot konkrētus gadījumus (šajā nozīmē it īpaši skat. Hartlev, K., un Liljenbøl, M. W., "Changes to Existing Contracts under the EU Public Procurement Rules and the Drafting of Review Clauses to Avoid the Need for a New Tender", *Public Procurement Law Review*, 2. sēj., 2013, 56. lpp.).